

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Αρ. Γραφ. 203

**ΣΧΟΛΗ Σ.Δ.Ο
ΤΜΗΜΑ Σ.Σ.Ο.Ε.**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2000-2001

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΔΡ. Π. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ :

**“ Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΙ Η
ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ”**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ/ ΚΟΝΤΟΝΑΣΙΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙ 2000-2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	ΣΕΛ .1	
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2	
ΜΕΡΟΣ Α		
ΟΙ ΔΥΟ ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ		
ΑΝΤΙΚ/ΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ		
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Η/Υ	5	
Ο ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	6	
Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1920	8	
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟ ΚΟΣΜΟ	13	
ΜΕΡΟΣ Β		
Η ΤΡΙΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ		
Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ		15
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ Η/Υ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ	16	
Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ Η/Υ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ	19	
Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΛΙΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	21	
Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΗ		
ΛΙΤΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	23	
ΜΕΡΟΣ Γ		
Η ΔΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΟΣΜΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ		
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ		
Η ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ		27
Η ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚ/ΝΙΑ ΚΑΙ		
ΤΗΝ ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ	30	
ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ		
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	33	
ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	37	
ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	40	
ΜΕΡΟΣ Δ		
Η ΑΥΓΗ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ		
Ο ΦΟΒΟΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ		43
ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ		
ΕΡΓΑΣΙΑΣ	45	
Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ		
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ	47	
Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ		
ΤΟΜΕΑ	50	
Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ		
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	52	
ΕΛΠΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	54	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	58	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο μέρος α, <<οι δυο οψεις της τεχνολογίας>> θα δουμε μια γενικη αποψη της σημερινης τεχνολογικης επαναστασης με κυριο σκοπο την κατανοηση της επιρροης της στην απασχοληση & την παγκοσμια οικονομια.

Στο μέρος β που εχει τιτλο <<τριτη βιομηχανικη επανασταση>> θα ασχοληθουμε σχετικα με τα περι τεχνολογιας& απασχολησης σημερα και τον τροπο με τον οποιο η τεχνολογια επηρεαζει τα πρωτα βηματα αυτοματοποιησμου και κατα συνεπεια την ζωη των εργατων και τον συνδικαλιστων. Θα δουμε εδω, τις μεταβολες στις οργανωτικες δομες των επιχειρησεων και στις μεθόδους διοικησης, ετσι ωστε να μπορουν να εφαρμοστουν οι νεες υψηλες τεχνολογιες του 21 αιωνα.

Στο μέρος γ <<η δυση του παγκοσμιου εργατικου δυναμικου το τιμημα της προοδου>> θα μελετησουμε τον τροπο με τον οποιο επηρεαζει η γ βιομηχανικη επανασταση το παγκοσμιο εργατικο δυναμικο. Θα δουμε τις επιπτωσεις της νεας τεχνολογικης επαναστασης τοσο για τα βιομηχανοποιημενα οσο και για τα αναπτυσσομενα κρατη.

Στο τελευταιο μέρος <<η αυγη μιας νεας εποχης >> , θα μελετησουμε διαφορες μεθόδους για την αντιμετωπιση της προοδου της παραγωγικοτητας ενω παραλληλα θα μπορει ο κοσμος να καρπωνεται τα ωφελει της επαναστασης της υψηλης τεχνολογιας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπος αυτης της εργασιας, ειναι να εξετασει τις επιπτωσεις της εφαρμογης της νεας τεχνολογιας σε ολους τους τομεις εργασιας, την συμβολη της στην αυξηση της ανεργιας και της φτωχιας, και στην αναζητηση νεων δρομων στον τομεα της εργασιας και της κοινωνικης προσφορας.

Οι επιστημονες και δη οι οικονομολογοι ποτε δεν ενιωθαν ανετα μπροστα στο ερωτημα τι ακριβως κανουν για εμας και σε εμας οι μηχανες. Απο τη μια πλευρα οι μηχανες συμβολιζουν την επενδυση που συνιστα την κινητηρια δυναμη μιας καπιταλιστικης οικονομιας. Απο την αλλη τις περισσοτερες φορες, οταν αρχιζει να δουλευει μια μηχανη απολυεται ενας εργατης.

Οι οικονομολογοι παντα δεχονταν οτι μια μηχανη μπορει να σημαινει την απολυση λιγων εργατων, αλλα στην ουσια στο τελος, η παραγωγικοτητα θα αυξηθει σε υψηλο βαθμο και κατα συνεπεια θα αυξηθει το εθνικο εισοδημα.

Αν μπορούσαμε να ριξουμε μια ματια στην ιστορια του ανθρωπου και της μηχανης, σε οποιοδηποτε συγχρονο εθνος, θα βλεπαμε οτι εδω και διακοσια χρονια παρατηρειται μια μεγαλη μετακινηση εργαζομενων που εγκατελειπαν δουλειες που καταργουσε η τεχνολογια και εψαχναν για αλλες που δημιουργουσαν.

Στην αρχή τον 19 αιώνα, οι μηχανές δεν καταλαμβάναν περιοπτες θέσεις. Η γεωργία που ήταν ο κυριος τομέας απασχόλησης απαιτούσε κυριως χειρονακτική εργασία. Μετά γύρω στα μέσα του αιώνα τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν. Ο Σαίρους Μακορμικ εφηυρε την θεριστική μηχανή, ο Τζον Ντιρ το ατσαλίνο αλετρι. Παράλληλα έκανε την εμφάνιση του και το τρακτέρ. Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα κάποιοι που απασχολούνταν στην γεωργία να χασουν τις θέσεις εργασίας τους.

Όλοι αυτοί που έχασαν τις δουλειές τους από τις μηχανές αναζήτησαν εργασία σε άλλους τομείς, στους οποίους η τεχνολογία δημιουργούσε νέες θέσεις εργασίας. Άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα εργοστάσια που επεξεργάζονταν ξύλεια, χυτοσίδηρο και άλλα παρομοία. Έτσι αυξήθηκε σε ποσοστά το βιομηχανικό εργατικό δυναμικό με μεγάλη ταχύτητα.

Όμως η τεχνολογία δεν δημιουργούσε μόνο θέσεις στα νέα εργοστάσια, παραγωγής αυτοκινήτων, οικιακών συσκευών, ηλεκτρικής ενέργειας και λοιπής βαριάς βιομηχανίας, αλλά και τις περιοριζε καθώς οι μηχανές αποκτούσαν μεγαλύτερη ταχύτητα και οι υπολογιστές που έκαναν την εισόδο τους στην παραγωγική διαδικασία άρχισαν να απλοποιουν την εργασία.

Έτσι παρ' όλο που η παραγωγή βιομηχανικών αγαθών όλων των ειδών συνέχιζε να αυξάνεται, ο αριθμός των εργασιών που χρειαζόνταν για την ροή αυτής της παραγωγής, μειώθηκε στο μισό.

Handwritten notes on the left side of the page, including a list of items and some illegible text.

Handwritten notes on the right side of the page, including a list of items and some illegible text.

Παραλληλα, σε ολο αυτο το διαστημα την αναπτυξη της βιομηχανιας αρχισε να δημιουργειται ενας τριτος μεγαλος τομεας απασχολησης. Ηταν ο τομεας των απασχολησεων στις υπηρεσιες. Καθηγητες, δικηγοροι, γιατροι, νοσοκομες, δημοσιοι υπαλληλοι, δακτυλογραφοι και πωλητες. Η δημιουργια αυτου του τριτου τομεα παροχης υπηρεσιων εσωσε κατα καποιο τροπο την οικονομια απο μια καταστροφικη ανεργια.

Οπως ομως εγινε και στην βιομηχανια, ετσι και στον τριτο αυτον τομεα των υπηρεσιων, η τεχνολογια δημιουργουσε απο την μια και απο την αλλη κατεστρεφε θεσεις εργασιας.

Η παγκοσμια ανεργια εχει φτασει στο υψηλοτερο επιπεδο απο την μεγαλη οικονομικη υφεση της δεκαετιας του 1930. Περισσοτερα απο 800 εκατομμυρια ατομα σε ολο τον κοσμο ειναι ανεργα αυτη την στιγμη η υποαπασχολουνται. Οαριθμος αυτος θα αυξηθει κατα πασα πιθανοτητα, ραγδαια προς το τελος του αιωνα, εφτασε η εποχη της πληροφορικης.

Εξεταζοντας τις τεχνολογικες καινοτομιες και τις δυναμεις αγορας ωθουμαστε στο κατωφλι ενος κοσμου χωρις καθολου, σχεδον εργατικα χερια.

ΜΕΡΟΣ Α

ΟΙ ΔΥΟ ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ .

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ.

Τώρα για πρώτη φορά η ανθρώπινη εργασία εξαλείφεται συστηματικά από την διαδικασία της παραγωγής. Μέσα σε λιγότερο από έναν αιώνα, η μαζική εργασία στον τομέα της αγοράς προκειται κατά πάσα πιθανότητα να εκλείψει σε όλα σχεδόν τα βιομηχανοποιούμενα έθνη του κόσμου. Μια καινούργια γενιά τεχνολογιών, πληροφορικής & επικοινωνίας επεκτείνεται ολο και περισσότερο στον τομέα της εργασίας. Εξυπνες μηχανές αντικαθιστούν ανθρώπους στην εκτέλεση των καθηκόντων τους αναγκάζοντας εκατομμύρια υπαλλήλους & εργατες να συνοστιζουν στα ταμεία ανεργίας. Ολοένα ολο και περισσότεροι υπαλλήλοι θα μαθαίνουν ότι προκειται να απολυθούν.

Οι καινούργιες τεχνολογίες με βάσει τους ηλεκτρονικούς υπολογιστες υποσχονται την αντικατασταση του ιδιου του ανθρωπινου νου , αλλάζοντας τους ανθρώπους με σκεπτομενες μηχανές σε ολο το φασμα των οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι επιπτώσεις είναι τεραστιες. Ένα ποσοστο μεγαλύτερο από το 75% του εργατικου δυναμικου στα περισσότερα βιομηχανοποιημενα έθνη ασχολείται με την εκτέλεση εργασιων που δεν είναι κατι παραπάνω από απλα επαναλαμβανομενα καθηκοντα. Αυτοματοποιημενα μηχανηματα , ρομποτ & συγχρονοι ηλεκτρονικοι υπολογιστες μπορούν να κανουν πολλές αν όχι τις

περισσότερες από αυτές τις εργασίες. Με σημερινές μελέτες που δείχνουν ότι λιγότερο από το 5% των εταιριών σε όλο τον κόσμο έχει αρχίσει αυτή την μεταβαση στις νέες τεχνολογίες, μια μαζική ανεργία φαίνεται στον ορίζοντα στις ερχόμενες δεκαετίες.

Μεσα, από ένα όλο & μεγαλύτερο παγκόσμιο ανταγωνισμό, το αυξανόμενο εργατικό κόστος που συνεπαγεται αυτό οι πολυεθνικές επιχειρήσεις φαίνονται αποφασισμένες να αντικαταστήσουν τα ανθρώπινα εργατικά χέρια με μηχανικά υποκαταστάτα. Παρ'όλο που οι επιχειρήσεις άρχισαν να ξοδεύουν πολλά δισεκατομμύρια δολάρια την δεκαετία του 1980 σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές ρομποτ & άλλα αυτοματοποιημένα μηχανήματα μόνο τα τελευταία χρόνια άρχισαν να αποδίδουν αυτές οι δαπάνες όσον αφορά την αύξηση της παραγωγικότητας & την μείωση του εργατικού κόστους & άρα το μεγαλύτερο κέρδος*. Έτσι οι επιχειρήσεις άρχισαν να αναδιαρθρώνουν τους χώρους εργασίας έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμοστούν στην υψηλή νέα τεχνολογία.

*Σ

ελ61J Rifkin{Το Τέλος Της Εργασίας}

Ο ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο επανασχεδιασμός είναι ο γρήγορος και ριζικός σχεδιασμός των στρατηγικών διαδικασιών κατά τις οποίες προστιθεται αξία (δηλαδή οι διαδικασίες μιας επιχείρησης κατά τις οποίες παράγονται προϊόντα ή παρεχονται υπηρεσίες), των τρόπων δράσης & των

οργανωτικών δομών που υποστηρίζουν αυτές τις διαδικασίες. Σκοπός του επανασχεδιασμού είναι η μεγιστοποίηση της ροής της εργασίας & της παραγωγής στα πλαίσια μιας εταιρίας. Ο επανασχεδιασμός μετريεται με την μείωση του κόστους ολικών ή ανα μονάδα.

Ο επανασχεδιασμός είναι η νέα μόδα σε όλη την κοινότητα των επιχειρήσεων. Εταιρίες αναδιαρθρώνουν όσο πιο γρήγορα μπορούν την οργάνωση τους για να δημιουργήσουν ένα καλό περιβάλλον στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Κατά την διάρκεια λοιπόν αυτής της διαδικασίας συμπίπτουν κατηγορίες εργασιών, εκπαιδεύουν υπαλλήλους σε πολλαπλά επίπεδα συντομεύουν & απλοποιούν διαδικασίες παραγωγής και διανομής & εκσυγχρονίζουν τα συστήματα διεύθυνσης. Τα αποτελέσματα είναι εντυπωσιακά. Στις ηνωμένες πολιτείες, η μέση παραγωγικότητα αυξήθηκε κατά 2,8% το 1992, η μεγαλύτερη άνοδος μετά από δυο δεκαετίες. Αυτή όμως η αύξηση της παραγωγικότητας σημαίνει και μεγάλη μείωση στο εργατικό δυναμικό ο μαικλ χαμερ, άλλοτε καθηγητής του τεχνολογικού ινστιτούτου της μασαχουσέτης (μιτ) & από τους πρωτοπόρους στον επανασχεδιασμό του χώρου εργασίας λέει ότι αυτός έχει ένα βασικό αποτέλεσμα την απώλεια τουλάχιστο ενός 40% των θέσεων εργασίας μιας εταιρίας και μπορεί να οδηγήσει σε μια μείωση μέχρι και 75% του ανθρωπίνου δυναμικού της. Τα μεσαια διοικητικά στελέχη είναι περισσότερο

εκτεθειμενα στον επανασχεδιασμο. Ο χαμερ υπολογιζει οτι μεχρι & 80% των στελεχων αυτων μπορει να απολυθει.

Ο αυξανομενος ρυθμος της αυτοματοποιησης οδηγει την παγκοσμια οικονομια στην ημερα εκεινη που τα εργοστασια δεν θα εχουν πια εργατες. Απο το 1981, πανω απο 1,8 εκατομμυρια θεσεις εργασιας χαθηκαν στην βιομηχανια των η.π.α. Στην γερμανια απολυονται εργαζομενοι στις βιομηχανιες ακομη πιο γρηγορα ετσι ωστε να χαθουν πανω απο 500000 θεσεις εργασιας, μεσα σε μονο 12 μηνες απο τις αρχες του 1992 εως το 1993.

Η σταθερη ανοδος της ανεργιας αποκτα ολο και πιο ανησυχητικες διαστασεις, αν προσθεσουμε ολο & μεγαλυτερο αριθμο ατομων με μερικη απασχοληση που ψαχνουν να βρουν μια κανονικη δουλεια και αυτους που εχουν πασει να ψαχνουν για εσγασια.

Η εμφανιση των νεων τεχνολογιων σημαινει πως η παγκοσμια οικονομια μπορει να παραγει ολο και περισσοτερα αγαθα & να προσφερει ολο και καλυτερες υπηρεσιες, χρησιμοποιωντας ενα ακομα μικροτερο ποσοστο του εργατικου δυναμικου.

Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1920

Η αποψη για το αν η συγχρονη μηχανικη τεχνολογια δημιουργει αυξηση των θεσεων εργασιας & ευημερια ή ανεργια δημιουργηθηκε σαφως την δεκαετια του 1920. Οπως και σημερα ενα κυμα

τεχνολογιας & αναδιαρθρωσης της εργασιας ειχε αρχισει να αλλαζει το οικονομικο τοπιο. Η εφευρεση της μηχανης εσωτερικης καυσεως & του αυτοκινητου επιταχυναν τον ρυθμο των μεταφορων. Ο ηλεκτρισμος εδινε φθηνη & αφθονη ενεργεια σαν κινητηρια δυναμη στην διαδικασια της παραγωγης. Η παραγωγικοτητα αρχισε να αυξανεται σταθερα απο τις αρχες του αιωνα. Το 1912 στις Η.Π.Α απαιτουνται 4.664 εργατωρες για την κατασκευη ενος αυτοκινητου. Στα μεσα της δεκαετιας του 1920 χρειαζονται λιγοτερο απο 813. Αναλογες αυξησεις στην παραγωγικοτητα παρατηρηθηκαν και σε πολους αλλους κλαδους. Απο το 1920 εως το 1927, η παραγωγικοτητα της αμερικανικης βιομηχανιας αυξηθηκε κατα 40%.

Καθως αυξανονταν με γοργους ρυθμους η παραγωγικοτητα τη δεκαετια του 1920 και απολυονταν ολο και πιο πολυ εργαζομενοι, οι πωλησεις παρουσιαζαν μια μεγαλη πτωση. Ετσι οι επιχειρησεις ενω ειχαν πληθωρα παραγωγης δεν ειχαν αρκετους αγοραστες για τα προϊοντα τους. Αναγκαστηκαν λοιπον να καταφυγουν στις υπηρεσιες των δημοσιων σχεσεων για να δελεασουν ο καταναλωτικο κοινο.

Ενω αυξανονταν ο ρυθμος των εργαζομενων που εκτοπιζονται απο την παραγωγη λογω νεων τεχνολογιων και η παραγωγη ανεβαινε στα υψη, οι επιχειρησεις αναζητουσαν καινουργιους τροπους αναπροσανατολισμου της ψυχολογιας των εργαζομενων ετσι ωστε να τους προσελκυσουν σε αυτο που ο Εντουαρντς, Καουντρικ, ενας συμβουλος δημοσιων

σχεσεων εκεινης της εποχης αποκαλουσε <<το νεο οικονομικο ευαγγελιο καταναλωσης>>.

Ετσι οι μεγαλοεπιχειρηματιες συνειδητοποιησαν οτι για να μπορεσουν να κανουν τους καταναλωτες να θελουν να αποκτησουν πραγματα που στο παρελθον δεν ειχαν αποζητησει θα επρεπε να δημιουργησουν το μη ικανοποιημενο καταναλωτη. Ετσι οι μεγαλες επιχειρησεις οπως η Τζενεραλ Μοτορς ειχαν ιδη αρχισει να παρουσιαζουν καθε χρονο νεα μοντελα αυτοκινητων & ξεκινησε μια μεγαλη διαφημιστικη εκστρατεια στοχος της οποιας ηταν να κανει τους αγοραστες να μην μενουν ευχαριστημενοι απο το παλιο τους αυτοκινητο. Ο Κετερινγκ, στελεχος της Τζενεραλ Μοτορς ελεγε οτι το μυστικο της οικονομικης ευμαρειας ειναι η οργανωμενη δημιουργια της μη ικανοποιησης.

Μια νεα κατηγορια της οικονομικης επιστημης, εκανε την εμφανιση της την δεκαετια του 1920, καθως ολοενα και περισσοτεροι οικονομολογοι εστρεφαν την προσοχη τους στον καταναλωτη. Το μαρκετινγκ λοιπον, που επαιζε περιθωριακο ρολο για τις επιχειρησεις απεκτησε μια νεα βαρυτητα. Οι διαφημισεις αρχισαν να αλλαζουν τα συνθηματα τους απο επιχειρηματα για την χρησιμοτητα των προιοντων, και να τα περιγραφουν ετσι ωστε να φαινεται στα ματια των καταναλωτων οτι αγοραζοντας τα, διαφοροποιουσαν την κοινωνικη τους θεση. Η μοδα εγινε η λεξη της εποχης, καθως εταιριες &

βιομηχανίες ταυτιζαν τα προϊόντα τους με τις εννοιές του μοντέρνου και του κομψού.

Νέες ιδέες διαφήμισης και μαρκετινγκ κυριολεκτικά απογειώθηκαν κατά την δεκαετία του 1920, δείχνοντας την αποφασιστικότητα των επιχειρήσεων να πουλήσουν τα προϊόντα τους και να αυξήσουν τον ρυθμό της κατανάλωσης ώστε να μπορέσει να συντονιστεί με την ολο και μεγαλύτερη παραγωγικότητα.

Το 1929 η μαζική ψυχολογία του καταναλωτισμού είχε ριζώσει στην αμερική. Μετά από μερικούς μήνες ακολούθησε το κραχ χρηματαγοράς που έριξε την αμερική αλλά και ολοκληρό τον κόσμο στην χειρότερη οικονομική κρίση της σύγχρονης ιστορίας.

Τη δεκαετία του 1930, πολλοί οικονομολογοί υποστήριζαν ότι η ολοένα αυξανόμενη αποδοτικότητα και η ανερχόμενη παραγωγικότητα που οφειλόνταν στην τεχνολογία δεν έκαναν άλλο από το να επιδεινώνουν τα οικονομικά προβλήματα κάθε βιομηχανοποιημένου έθνους. Τα εργατικά σωματεία άρχισαν να απαιτούν λιγότερες ώρες εργασίας την εβδομάδα σαν μια λύση στο πρόβλημα της κρίσης λέγοντας ότι και οι εργαζόμενοι, είχαν το δικαίωμα να μοιράζονται τα οφέλη της παραγωγής που οφειλόνταν στην τεχνολογία, η οποία περιοριζε την χρήση της εργασίας. Με την απασχόληση περισσότερων ατόμων για λιγότερες ώρες, οι συνδικαλιστές ήλπιζαν ότι θα μειώσουν την ανεργία, θα ενίσχυαν την αγοραστική δύναμη και θα αναζωογονούσαν την οικονομία.

Στις 31 δεκεμβριου του 1931, ο γερουσιαστης της Αλαμπαμα, Χιουγκο Α. Μπλακ εφερε προς ψηφιση στην αμερικανικη γερουσια ενα νομοσχεδιο που ζητουσε εργασιμη εβδομαδα 30 ωρων σαν την μοναδικη λυση για την αντιμετωπιση της ανεργιας. Το νομοσχεδιο αυτο ψηφισε η γερουσια στις 6 απριλιου του 1933, επιβαλλοντας μια εβδομαδα 30 ωρων σε ολες τις επιχειρησεις που ασχολουνταν με το διαπολιτικο και εξωτερικο εμποριο. Το νομοσχεδιο του μπλακ εφθασε στην βουλη και η ψηφιση του φαινοταν βεβαιη. Ο προεδρος Ρουζβελτ ομως με την βοηθεια και την στηριξη των μεγαλοεπιχειρηματιων κινηθηκε εναντιον του νομοσχεδιου. Ο Ρουζβελτ και οι επιχειρηματιες που τον στηριζαν φοβοταν πως το νομοσχεδιο θα ειχε μακροπροθεσμα αρνητικες συνεπειες και θα επηρεαζε την ανταγωνιστικοτητα της αμερικης με το εξωτερικο. Ετσι ο Ρουζβελτ επεισε την επιτροπη του κοινοβουλιου να θαψει το νομοσχεδιο του Μπλακ και να δεχθει στην θεση του το νομοσχεδιο εθνικης βιομηχανικης ανακαμψης, το οποιο ειχε διαταξεις που επετρεπαν στην κυβερνηση να οριζει το μεγαθος της εργασιμης εβδομαδας για συγκεκριμενες κατηγοριες βιομηχανιων. Τοσο λοιπον, το κογκρεσο οσο και τα εργατικα σωματα συνθηκολογησαν, επειδη το νομοσχεδιο εγγυουταν στα συνδικατα το δικαιωμα συλλογικων διαπραγματευσεων με τις επιχειρησεις.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Παρα τα πολλά νέα κυβερνητικά προγράμματα που εφαρμόστηκαν την δεκαετία του 1930 στις η.π.α και σε άλλες χώρες, οι αδυναμίες του βιομηχανικού συστήματος που είχαν προκαλέσει την παγκοσμια οικονομική κρίση εξακολουθούσαν να μαστιζούν την διεθνή οικονομική κοινότητα. Όμως την αμερικανική οικονομία την έσωσε ο παγκοσμιος πόλεμος. Από την ημέρα που οι ηνωμένες πολιτείες μπήκαν στον δεύτερο παγκοσμιο πόλεμο αυξήθηκαν από 16,9 σε περισσότερα από 51,9 δισεκατομμύρια δολάρια οι κρατικές δαπάνες. Κατά συνέπεια η ανεργία μειώθηκε κατά το ήμισυ το 1942 και ξανά κατά το ήμισυ το 1943. Όμως η πολεμική οικονομία συνεχίστηκε και μετά το νικηφόρο τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου με την μορφή προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από το πεντάγωνο που εφθασαν σε σημείο να είναι κυρίαρχα στοιχεία στην αμερικανική οικονομία. Ως τα τέλη της δεκαετίας του 1980 πάνω από είκοσι χιλιάδες μεγάλες επιχειρήσεις και εκατο χιλιάδες υπεργολαβοί εργαζόνταν με συμβάσεις πάνω στα προγράμματα του πενταγώνου. Ο ψυχρός πόλεμος και ο πόλεμος του Βιετνάμ οδήγησαν σε μια αυξανόμενη ροή κυβερνητικών πόρων προς τις αμυντικές βιομηχανίες εξασφαλίζοντας την επέκταση της οικονομίας και της απασχόλησης για πολλούς που διαφορετικά θα μπορούσαν να είχαν εκτοπιστεί από τις νέες τεχνολογίες. Στα μέσα της δεκαετίας του 1970

περισσότεροι από το 19% του συνόλου των
αμερικανών εργαζομένων απασχολούνται στον
δημοσιο τομέα κανοντας την κυβέρνηση τον
μεγαλύτερο εργοδότη.

ΜΕΡΟΣ Β

Η ΤΡΙΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ .

Η ΕΙΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η μεταβαση σε μια κοινωνια πληροφορικης χωρις σχεδον εργαζομενους ειναι το τριτο σταδιο μιας οικονομικης μεταβολης που εχει σαν χαρακτηριστικο της το περασμα απο της βιολογικες στις μηχανικες πηγες ενεργειας κατα την πρωτη βιομηχανικη επανασταση η δυναμη του ατμου χρησιμοποιηθηκε για την εξορυξη μεταλλευματων, την υφαντουργια και την παραγωγη προιοντων που μεχρι τοτε ηταν χειροποιητα. Το ατμοπλοιο αντικατεστησε την γολετα και η ατμομηχανη τις αλογαμαξες βελτιωνοντας σημαντικα την ναυσιπλοια και την απο ξηρας διακινηση πρωτον υλων και προιοντων. Η ατμομηχανη ειναι ενα νεο ειδος εργατη που η φυσικες της δυναμεις ειναι πολυ μεγαλυτερες απο εκεινες των ανθρωπων και των ζων μαζι.

Η δευτερη βιομηχανικη επανασταση συνεβη απο το 1860, μεχρι τον πρωτο παγκοσμιο πολεμο. Το πετρελαιο αρχισε να ανταγωνιζεται τον ανθρακα και ο ηλεκτρισμος χρησιμοποιηθηκε για πρωτη φορα δημιουργοντας μια νεα πηγη ενεργειας για την λειτουργια των μηχανων, το φωτισμο των πολεων και την επιτευξη αμεσης επικοινωνιας μεταξυ των ανθρωπων. Ετσι οπως συνεβη με την επανασταση του ατμου το πετρελαιο, ο ηλεκτρισμος και αλλες εφευρεσεις της δευτερης βιομηχανικης επαναστασης

συνεχισαν να μετατοπιζουν το φορτιο των οικονομικων δραστηριοτητων απο τον ανθρωπο στις μηχανες.

Η τριτη βιομηχανικη επανασταση* εμφανιστηκε αμεσως μετα τον δευτερο παγκοσμιο πολεμο και τωρα αρχιζει να επηρεαζει σημαντικα τον τροπο με τον οποιο οργανωνει η κοινωνια τις οικονομικες της δραστηριοτητες. Ρομποτ υψηλης τεχνολογιας, ηλεκτρονικοι υπολογιστες και λογισμικα εισβαλουν στην ζωη μας. Με σωστο προγραμματισμο αυτες οι σκεπτομενες μηχανες αποκτουν περισσοτερες ικανοτητες ετσι ωστε να ασκουν διευθυντικες και διοικητικες λειτουργιες, να συντονιζουν την ροη της παραγωγης ξεκινοντας απο την επιλογη των πρωτων υλων και φθανοντας ως το μαρκετινγκ και την διανομη προιοντων και υπηρεσιων.

* Βλ Σελ145 Το Τελος Της Εργασιας{J Rifkin}

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ

Το ονειρο του ανθρωπου για την δημιουργια μιας μηχανης που θα μπορουσε να τον υποκαταστησει χρονολογεται απο την αρχαιοτητα. Πανω απο δυο χιλιαδες χρονια πριν, ο Ηρων ο Αλεξανδρευσ περιεγραφε μηχανηματα που μπορουσαν να μιμηθουν ζωα και ανθρωπους. Στις αρχες της βιομηχανικης εποχης οταν ιδεες μηχανισμων και μηχανων αιχμαλωτιζαν την φαντασια οχι μονο των τεχνιτων

αλλά και των φιλοσοφών, η κατασκευή αυτομάτων μηχανών έγινε δημοφιλής σε όλη την Ευρώπη. Το 1738 ο Βοκανσον, κατέπληξε τους Γάλλους συμπατριώτες του με την κατασκευή ενός πλήρους αυτοματοποιημένου αυλητή. Η μηχανοποιημένη μινιατούρα ενός ανθρώπου, είχε χείλη που κινούνταν μια γλώσσα που χρησίμευε σαν βαλβίδα για την ροή του αέρα και κινούμενα δαχτυλά που οι ακρές τους ανοιγοκλείναν τις ριζίστρες του αυλού. Ο Βολτερος ενθουσιαστήκε τόσο πολύ που χαρακτήρισε τον Βοκανσον αντιπαλό του Προμηθέα. Η πρώτη αυτοματη υπολογιστική μηχανή εφευρέθηκε από τον μπλεζ Πασκαλ το 1642.

Ο Γκοτφριντ Βίλχελμ Λαιμπνίτς προχώρησε ένα βήμα περισσότερο προσθέτοντας και τον πολλαπλασιασμό στο ρεπερτοριο της υπολογιστικής μηχανής. Η πρώτη πλήρως λειτουργική μηχανή εφευρέθηκε από τον Γουίλιαμ Μπερούζ στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

Το 1890 ένας μηχανικός που ονομαζόταν Χερμαν Χολεριθ που εργαζόταν στην υπηρεσία απογραφής στις ηνωμένες πολιτείες εισήγαγε μια ηλεκτρομαγνητική εφεύρεση που ολοκλήρωσε την απογραφή του 1890 σε λιγότερο από δυομισι χρόνια μειώνοντας κατά δυο τριτα το χρόνο που είχε προβλεφθει ότι αυτή θα χρειαζόταν. Ο εφευρέτης ίδρυσε την δικιά του επιχείρηση την εταιρία Tabulating Machine. Το 1924

μετονομασε την εταιρια σε international business machine ή I.B.M.

Ο πρώτος προγραμματισμενος ψηφιακος ηλεκτρονικος υπολογιστης εφευρεθηκε το 1941 απο ενα γερμανο πολιτικο μηχανικο τον Κονραντ Τσουζε. Την ιδια περιπου εποχη εφευρε ενα μη προγραμματισμενο μοντελο που να μπορει να αποκωδικοποιει τα στρατιωτικα μηνυματα των γερμανων. Το 1944 επιστημονες απο το Χαρβαρντ και το MIT εφηυραν το δικο τους προγραμματιζομενο κομπιουτερ, το μαρκ ενα. Η μηχανη ειχε μηκος πανω απο δεκαπεντε μετρα και υψος δυομισι. Και οι εφευρετες της , της εδωσαν το παρατσουκλι ‘το τερας’.

Οι πρωτοι ηλεκτρονικοι υπολογιστες ηταν δυσμετακινητοι απαιτουσαν υψηλης τασης εισοδους και δημιουργουσαν πολυ μεγαλη θερμοτητα. Ηταν πολυ πολυπλοκοι και παρουσιαζαν διαρκως βλαβες. Ομως οι επιστημονες αντικατεστησαν τις ακριβεις λυχνιες με μικρους στερεους ημιαγωγους ή κρυσταλλολυχνιες. Αυτοι οι ηλεκτρονικοι υπολογιστες δευτερης γενιας ηταν μικροτεροι σε μεγεθος με λιγοτερο κοστος κατασκευης και μεγαλυτερες δυνατοτητες. Μια τριτη γενια υπολογιστων εκανε την εμφανιση της στα τελη της δεκαετιας του 1950 με τη χρηση ενος ενιαιου κυκλωματος σε μια μονο κατασκευαστικη διαδικασια. Στην αρχη της δεκαετιας του 1970 εμφανιστηκαν ηλεκτρονικοι υπολογιστες

τεταρτης γενιας, με βαση τους την μικροτεχνολογια και τα μικροτσιπ περιοριζοντας το κοστος και την διαδικασια κατασκευης και κανοντας το κομπιουτερ ενα αναποσπαστο τμημα της καθημερινης ζωης σε ολες της βιομηχανοποιημενες χωρες.

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μετα το τελος του δευτερου παγκοσμιου πολεμου δημιουργηθηκε ενα μεγαλο κυμα αναστατωσης στον κοσμο των εργαζομενων. Αγανακτισμενα για το παγωμα των αποδοχων που ειχε επιβληθει στην διαρκεια του πολεμου και θελοντας να καλυψουν το χαμενο εδαφος στις συλλογικες διαπραγματευσεις τα εργατικα σωματα αρχισαν τον αγωνα τους κατα τον επιχειρησεων. Απο το 1945 εως το 1955 στις ηνωμενες πολιτειες εγιναν περισσοτερες απο 43000 απεργιες.

Απειλουμενοι απο τις απαιτησεις των εργαζομενων και των συνδικατων και αποφασισμενοι να διατηρησουν τον ελεγχο των μεσων παραγωγης, οι βιομηχανικοι κολοσσοι της αμερικης στραφηκαν στην νεα τεχνολογια του αυτοματισμου για να απαλλαγουν απο τους εργατες και να αυξησουν την παραγωγη και τα κερδη τους. Το ονειρο τους αυτο για ενα εργοστασιο χωρις εργατες εγινε πιο ορατο στην πραγματικοτητα στις αρχες της δεκαετιας του 1960 με

την εμφανιση του ηλεκτρονικου υπολογιστη στον χωρο της κατασκευης. Οι νεοι υπολογιστες αυτοι ειχαν την δυνατοτητα να δινουν οδηγιες για το τροπο με τον οποιο θα δεινει ενα κομματι με το αλλο να ελασματοποιειται να μπαινει στον τορνο να συγκολλατε ή να βαφεται. Το προγραμμα των κομπιουτερ καθοδηγουσε τις μηχανες πως να κατασκευαζουν ενα εξαρτημα και τα ρομποτ πως να τοποθετουν ή να τα συναρμολογουν για να δημιουργησουν ενα προιον. Ετσι λοιπον οι διοικησεις των επιχειρησεων ειχαν την δυνατοτητα να αυξησουν την παραγωγικοτητα ενω παραλληλα μειωναν την αναγκη για ανθρωπινα εργατικα χερια στα εργοστασια.

Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΛΙΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Βασική αρχή της λιτής παραγωγής ήταν ο συνδυασμός νέων μεθόδων διοίκησης με ολοένα πιο σύγχρονες μηχανές, έτσι ώστε να παραγονται περισσότερα προϊόντα με μικρότερους πόρους και λιγότερη εργασία.

Η πρώτη εταιρία που το εφαρμοσε αυτό την δεκαετία του 1950 ήταν η Τσουτα, ιαπωνική αυτοκινητοβιομηχανία. Η λιτή παραγωγή παρουσιάζει μεγάλες διαφορές τόσο από την κατα παραγγελία όσο και από την βιομηχανική παραγωγή. Στην κατα παραγγελία παραγωγή ειδικοποιημένοι τεχνίτες χρησιμοποιούν ειδικά εργαλεία για την κατασκευή ενός προϊόντος σύμφωνα με τις επιθυμίες του κάθε αγοραστή. Στην μαζική παραγωγή παραγονται τυποποιημένα προϊόντα σε πολύ μεγάλες ποσότητες, τα μηχανήματα είναι πολύ ακριβά και η απώλεια χρόνου λειτουργίας τους, πρέπει να αποφευχεται πάση θυσία. Τέλος, το υψηλό κόστος των επενδύσεων σε μηχανές αποτελεί εμπόδιο για τον σχεδιασμό νέων προϊόντων. Αντιθέτως, η λιτή παραγωγή συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της κατα παραγγελίας και της μαζικής παραγωγής αποφευγονται, όμως το υψηλό κόστος της πρώτης και της δυσκαμψίας της δεύτερης. Για να γίνει αυτό η διοίκηση συγκεντρώνει ομάδες εργαζομένων με πολλές ειδικότητες σε όλα τα επίπεδα οργάνωσης της παραγωγής για να δουλέψουν δίπλα σε αυτοματες

μηχανες και να παραγουν μεγαλες ποσοτητες προιοντων σε μεγαλη ποικιλια.

Ετσι η παραγωγη γινεται λιτη επειδη χρησιμοποιει τους μισους ανθρωπους στο εργοστασιο, το μισο χωρο κατασκευης, τις μισες επενδυσεις, τις μισες ωρες μηχανικης εργασιας για να αναπτυξει ενα νεο προιον στο μισο χρονο.

Με το νεο συστημα της λυτης παραγωγης, το εργοστασιο μετατρεπεται σε ενα εργαστηρι ερευνας & αναπτυξης, ενα χωρο οπου οσοι συμμετεχουν στην διαδικασια της παραγωγης αξιοποιουνται για να επιτυχουν συνεχη βελτιωση τοσο στην παραγωγη οσο και στο τελικο προιον. Η συλλογικη εργασια προσφερει μεγαλυτερη αποτελεσματικοτητα με το να ενθαρρυνει τους εργαζομενους να αποκτουν πολλαπλες ειδικοτητες. Ετσι αυτη η αποκτηση γνωσεων δινει την δυνατοτητα στους εργαζομενους μεσα απο τις ομαδες εργασιας να μπορουν να εντοπισουν προβληματα και να υποβαλουν προτασεις για καλυτερη βελτιωση στην παραγωγη.

Ολα αυτα βεβαια απαιτουν μειωση του εργατικου δυναμικου και πιο συγκεκριμενα των ανειδικευτων εργατων αρα και απολυσεις.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΤΗ ΛΙΤΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ.

Οι ευρωπαϊκές και αμερικανικές εταιρίες αντεγγραψαν το ιαπωνικό μοντέλο της λιτής παραγωγής και έκαναν τις δικές τους αλλαγές στην οργανωτική δομή για να μπορέσουν να εφαρμόσουν τις νέες τεχνολογίες των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το φαινόμενο του επανασχεδιασμού επιβάλλει στις επιχειρήσεις να απολυσουν αρκετούς εργαζομένους εξαλείφοντας εκατομμύρια θέσεις εργασίας και εκατοντάδες κατηγορίες επαγγελματιών. Όμως εκτός από τις ανειδίκευτες εργασίες που εντοπίζονται από τις νέες τεχνολογίες απειλούνται και άλλες θέσεις στην ιεραρχία των εταιριών. Μια κατηγορία εργαζομένων που πληττονται είναι και τα μεσαία διευθυντικά στελέχη. Πλέον οι δυνατότητες των ηλεκτρονικών υπολογιστών κάνουν αυτά τα στελέχη να είναι περιττά στην ιεραρχική κλίμακα.

Για να γίνει μια επιχείρηση ανταγωνιστική απαιτούνται ταχύτερες αντιδράσεις και αποφάσεις. Στην εποχή της πληροφορικής ο χρόνος είναι το σημαντικότερο αγαθό και οι εταιρίες που διοικούνται από αναγχρονιστικά ιεραρχικά σχήματα δεν έχουν καμία ελπίδα να παρουν εγκαίρα αποφάσεις, για να επιλύσουν τα προβλήματα που τους παρουσιάζονται. Έτσι οι εταιρίες τοποθετούν προσωπικό σε δίκτυα ή

ομαδες για να μπορούν να επεξεργάζονται μαζί πληροφορίες και να συντονίζουν αποφασεις αποφευγοντας ετσι τις μεγαλες καθυστερησεις οι οποιες υπαρχουν στους διαφορους τομης και επιπεδα της διοικησης. Ολα αυτα εγιναν εφικτα με την ελευση των ηλεκτρονικων υπολογιστων.

Τωρα ολοι οι υπαλληλοι εχουν αμεση προσβαση σε πληροφορίες και αυτο σημαινει οτι ο ελεγχος καις συντονισμος των δραστηριοτητων μπορει να γινει πιο γρηγορα απο τα χαμηλοτερα επιπεδα της διοικησης τα οποια βρισκονται πιο κοντα στην παραγωγη.

Χαρακτηριστικο παραδειγμα εφαρμογης του επανασχεδιασμου βλεπουμε στην εταιρια I.B.M. η I.B.M CREDIT χρηματοδοτει τους πελατες της I.B.M για να αγορασουν ηλεκτρονικους υπολογιστες. Πριν απο τον επανασχεδιασμο, οι αιτησεις των πελατων επρεπε να περασουν απο διαφορα επιπεδα και τμηματα με διαδικασια η οποια απαιτουσε την παροδο αρκετων ημερων. Ενας πολιτης εφερνε μια αιτηση χρηματοδοτησης. Ενας απο τους δεκαπεντε αρμοδιους υπαλληλους θα σημειωνε ολα τα στοιχεια σε μια κολλα χαρτι. Ενας αλλος υπαλληλος στο τμημα πιστωσεων τα καταχωρουσε σε εναν ηλεκτρονικο υπολογιστη και ελεγγε την αξιοπιστια του πελατη. Οι πληροφορίες που προεκυπταν απο τον ελεγχο συναπτονταν στο αρχικο εντυπο της αιτησης και στελνονταν στο τμημα διεκπεραιωσεων. Οι υπαλληλοι αυτου του τμηματος τροποποιουσαν τους ορους του συμβολαιου και οι νεοι

ειδικη οροι συναπτονταν στο αρχικο εντυπο. Στη συνεχεια το εντυπο αυτο πηγαινε στο τμημα της τιμολογησης, οπου ενας αλλος υπαλληλος χρησιμοποιωντας τον δικο του υπολογιστη υπολογιζε τον τοκο που θα χρεωνε η εταιρια τον πελατη. Τα νεα στοιχεια γραφονταν πανω στο ιδιο εντυπο της εταιριας και στελνονταν στην γραμματεια. Στο τμημα αυτο επανεξεταζαν ολες τις πληροφοριες και εστελναν μια επιστολη ταχυδρομικος στο τμημα πωλησεων της I.B.M. οι πωλητες διαμαρτυρονταν για την καθυστερηση αυτη γιατι εχαναν πελατες, οι οποιοι ακυρωναν τις παραγγελιες τους ή εβρισκαν χρηματοδοτηση απο αλλες εταιρειες. Βλεποντας αυτες τις καθυστερησεις δυο ανωτεροι διοικητικοι υπαλληλοι της I.B.M πηραν την αιτηση ενος πελατη και την περασαν απο τα πεντε τμημα ζητωντας απο το καθενα να κανει τις απαραιτητες ενεργειες χωρις την συνηθισμενη καθυστερηση που οφειλεται στον φορτο εργασιας των υπαλληλων. Διαπιστωσαν οτι ο πραγματικος χρονος που χρειαζονταν για την διεκπεραιωση νιας αιτησης ηταν λιγοτερο απο 1 ½ ωρα. Ετσι η διοικηση της I.B.M καταργησε τα πεντε αυτα διαφορετικα τμηματα και ανεθεσε το χειρισμο της αιτησης του πελατη για χρηματοδοτηση σε εναν μονο υπαλληλο. Ολες αυτες τις υποθεσεις τωρα της χειριζεται ενας υπαλληλος γενικων καθηκοντων με εναν ηλεκτρονικο υπολογιστη.

Η επανάσταση του επανασχεδιασμού έχει σημειώσει μεγάλη επιτυχία στον τομέα των λιανικών πωλήσεων. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές προσφέρουν ολο και περισσότερο αναγκαίες πληροφορίες ή βοηθούν στον συντονισμό και στην ροή των δραστηριοτήτων, απαλείφοντας την ανάγκη πολιτών υπαλλήλων σε τμήματα τιμολογήσης, αποθήκης και αποστολής. Αυτές οι τεχνολογίες εξαφανίζουν εργασίες σε όλα τα σκαλοπατία της εταιρικής ιεραρχίας και έχουν αρχίσει να ανησυχούν και τα στελέχη του μεσαίου επιπέδου διοίκησης. Τα ποσοστά ανεργίας έχουν ήδη αρχίσει να ανεβαίνουν και η αγοραστική δύναμη του καταναλωτικού κοινού να πεφτεί. Μαλλον όλα αυτά τα προβλήματα θα αυξηθούν με δραματικό τρόπο στα επόμενα χρόνια, καθώς οι εταιρείες βρισκομενες αντιμετωπες με εναν εντονοτερο παγκοσμιο ανταγωνισμο, θα χρησιμοποιουν ολο και περισσοτερο τις νεες τεχνολογιες για να αυξησουν την παραγωγικοτητα και να μειωσουν τις αναγκες τους σε εργατικο δυναμικο.

ΜΕΡΟΣ Γ

**Η ΔΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ.**

Η ΣΥΡΡΙΚΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Η επανάσταση της υψηλής τεχνολογίας δεν έχει σχέση συνηθώς με την καλλιέργεια της γης. Δεν σημαίνει όμως αυτό ότι δεν έχουμε μεγάλα άλματα προόδου του αυτοματισμού στο θέμα της γεωργίας. Σχεδόν ο μισός πληθυσμός του πλανήτη ασχολείται με την γεωργία και την καλλιέργεια της γης. Οι νέες ανακαλύψεις όμως της επιστήμης που έχουν σχέση με την πληροφορική απειλούν να θέσουν τέρμα σε ένα μεγάλο κομμάτι της υπαιθριας γεωργίας στα μέσα του επομένου αιώνα. Η τεχνολογική εξέλιξη στην παραγωγή ειδών διατροφής οδηγούν σε έναν κόσμο χωρίς αγρότες, με τρομερές συνεπειές για είκοσι πέντε δισεκατομμύρια ανθρώπους που εξαρτώνται από την εκμεταλλεύση της γης.

Η εκμηχανισή της γεωργίας άρχισε πριν από 100 χρόνια. Το 1880 χρειαζόνταν περισσότερο από 20 ώρες ανθρώπινης εργασίας για το θερίσμα 4 στρεμμάτων σταριού. Το 1910 ο αριθμός των ωρών αυτών είχε μειωθεί σε 12, ενώ 20 χρόνια μετά χρειαζόνταν οι μισές. Η αύξηση της παραγωγικότητας στην γεωργία ήταν τόσο μεγάλη και γρήγορη ώστε η οικονομική ασταθία που παρατηρήθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1920 οφειλόταν περισσότερο στην υπερπαραγωγή προϊόντων παρά στην ανεπάρκεια τους.

Ο Τζον Ντιρ από το Ιλινόις κατασκεύασε το 1837 το πρώτο σιδερένιο αλετρι με χαλυβδίνη κοπή. Έτσι η

αντικατασταση των χειροποιητων ξυλινων αλετριων απο τα αλετρια χυτοσιδηρου του περασμενου αιωνα αυξησε σε σημαντικό βαθμο την γεωργικη παραγωγικοτητα. Παραλληλα την ιδια περιπου εποχη εμφανισθηκαν οι πρωτες θεριστικες μηχανες, που αυξησαν την ταχυτητα του θερους. Η συρομενη απο τα αλογα θεριστικη μηχανη μειωσε κατα το ημισυ το χρονο του θερισμου.

Το πρωτο βενζινοκινητο τρακτηρ κατασκευαστηκε το 1892 στην Αιοβα απο τον Τζων Φρελιτς, απο την μια ημερα στην αλλη, οι πωλησεις των τρακτηρ, σημειωσαν αλματωδη ανοδο. Το αλογο και το βοδι που ηταν οι βασικες πηγες δυναμης στα αγροκτηματα ειχαν αντικατασταθει απο τις μηχανες εσωτερικης καυσεως. Την ιδια εποχη εκαναν την εμφανιση τους τα πρωτα φορτηγα αυτοκινητα.

Η βενζινομηχανη αρχισε να κανει ολες τις βαριες δουλειες στα αγροκτηματα. Παραλληλα με την εκμηχανιση της γεωργιας εκαναν την εμφανιση τους και νεες τεχνικες αγροτικης καλλιεργειας και εκτροφης ζων, που σκοπο τους ειχαν την δημιουργια περισσοτερων ποικιλιων και παραλλαγων οι οποιες θα ηταν ευκολες στο χειρισμο τους για τις μηχανες.

Οι μηχανολογικες, βιολογικες και χημικες επαναστασεις στον τομεα της γεωργιας εχουν αφησει ανεργους εκατομμυρια αγροτες. Απο το 1940 εως το 1950 το ανθρωπινο δυναμικο στα αγροκτηματα μειωθηκε κατα 26%. Την επομενη δεκαετια

παρατηρήθηκε ακόμη μεγαλύτερη μείωση της τάξεως του 35%. Η πτώση ήταν ακόμη μεγαλύτερη την δεκαετία του 1960. Ταυτόχρονα είχε αυξηθεί η παραγωγή τα τελευταία εκατό χρόνια περισσότερο από κάθε άλλη περίοδο*. Τον τελευταίο μισό αιώνα η παραγωγικότητα είχε αυξηθεί ακόμη περισσότερο.

Οι μεγάλες αυξήσεις της παραγωγής είχαν καταστροφικές συνεπειές για το παραδοσιακό οικογενειακό αγροκτήμα. Οι υψηλότερες αποδόσεις και η μεγαλύτερη παραγωγή δημιουργούσαν μια υπερπροσφορά κατά την διάρκεια του μεγαλύτερου μέρους του αιώνα μας συμπιέζοντας τις τιμές για τους αγρότες. Οι χαμηλές τιμές αναγκαζαν τους γεωργούς να παραγουν όλο και περισσότερο για να μπορούν να καλυπτουν τα παγία και τα γενικά τους έξοδα πετυχαινοντας μόνο την υπερπαραγωγή και την μείωση των τιμών. Όλα αυτά είχαν σαν συνέπεια η γεωργία να αντιμετωπίζει μεγαλύτερα εμποδία από την βιομηχανική παραγωγή μιας και όλο και περισσότερα προϊόντα κατέληγαν στην χωματερή εξαιτίας της μειωμένης ζήτησης, με ασχημες συνεπειές για τις αγροτικές οικογένειες και κοινότητες.

Η μαζική μείωση γεωργικών εργασιών αυτού του αιώνα έχει στερήσει από εκατομμύρια ανθρώπους το μεροκάματο.

*Βλ. Σελ 224 Το Τέλος Της Εργασίας {J Rifkin}

**Η ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΧΑΛΥΒΟΥΡΓΙΑ**

Μερικές από τις σημαντικότερες εξελίξεις αναδιοργάνωσης και τεχνολογικής επανάστασης σημειώνονται στην αυτοκινητοβιομηχανία. Η σπουδαιότητα του αυτοκινήτου για την παγκόσμια οικονομία και απασχολήσει είναι τεράστια. Η μεγαλύτερη κατασκευαστική δραστηριότητα σε όλο τον κόσμο η αυτοκινητοβιομηχανία παράγει περισσότερα από 50 εκατομμύρια νέα οχήματα κάθε χρόνο, από την εποχή που ο Χένρι Φορντ εγκαινίασε τον πρώτο ταινιοδρομό συναρμολόγησης, οι αυτοκινητοβιομηχανοί πειραματίζονται με χιλιάδες καινοτομίες για να μπορέσουν να αυξήσουν την παραγωγή να μειώσουν την απαιτούμενη εργασία.

Βιομηχανικοί αναλυτές προβλέπουν ότι έως και το τέλος αυτής της δεκαετίας στα ιαπωνικά εργοστάσια θα μπορέσουν να έχουν κατασκευάσει ένα αυτοκίνητο σε λιγότερο από οχτώ ώρες. Αυτή η μείωση του χρόνου παραγωγής σημαίνει ότι θα χρειάζονται λιγότεροι εργατές στο εργοστάσιο. Οι αυτοκινητοβιομηχανοί σε όλον τον κόσμο επανασχεδιάζουν τις βιομηχανίες τους και απολύουν αρκετούς εργαζομένους. Η Mercedes ανακοίνωσε το

1993 οτι για να μπορεσει να αυξησει την παραγωγικότητα της κατα15% το 1994 θα καταργουσε περισσότερες απο 14000 θεσεις εργασιας. Επισης το 1993 ο προεδρος της General Motors ανακοινωσε για να πεσει σε εφαρμογη ο επανασχεδιασμος στα εργοστασια της General Motors θα αναγκαζονταν να καταργησουν 90000 θεσεις εργασιας ή αλλιως το 1/3 του εργατικου δυναμικου της εταιριας μεχρι τα τελη της δεκαετιας του 1990.

Οι βιομηχανοι βλεπουν την εφαρμογη της νεας τεχνολογιας τον καλυτερο τροπο για να περιορισουν τα εξοδα και να αυξησουν τα κερδη τους. Τα ρομποτ μπαινουν ολο και πιο πολυ στην γραμμη παραγωγης σαν εναλλακτικη λυση στην συναρμολογηση των αυτοκινητων. Ετσι λοιπον οι βιομηχανοι θα αντικαταστησουν με τα ρομποτ αρκετους εργαζομενους επειδη ειναι πολυ οινομικοτερα.

Υπολογιζεται οτι καθε ρομποτ αντικαθιστα τεσσερις θεσεις εργασιας και αν χρησιμοποιειται εικοσι τεσσερις ωρες το εικοσιτετραωρο κανει την αποσβεση του μεσα σε ενα χρονο. Το 1991 συμφωνα με την διεθνη ομοσπονδια ρομποτικης ο πληθυσμος σε παγκοσμιο επιπεδο των ρομποτ ηταν περι της εξακοσιες τριαντα χιλιαδες(630000). Ο αριθμος αυτος αναμενεται να αυξηθει τις επομενες δεκαετιες καθως οι σκεπτομενες μηχανες θα γινονται πιο ευστροφες και ευελικτες.

Η χαλυβουργία είναι τόσο στενά δεμένη με την αυτοκινητοβιομηχανία, ώστε μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι σημειώνονται ίδιες αλλαγές στην οργάνωση και την παραγωγή του χαλυβα που παρατηρούμε και στον χώρο του αυτοκινητού

Η χαλυβουργία είναι η καρδιά και η ψυχή της βιομηχανικής δύναμης. Τα μεγάλα χαλυβουργία της Αγγλίας, της Γερμανίας και των Ηνωμένων Πολιτειών είναι αυτά που αποτελέσαν την υλική υποδομή για την συγχρονη βιομηχανική οικονομία.

Τη δεκαετία του 1890, οι Ηνωμένες Πολιτείες προκρίνονταν στην παραγωγή του χαλυβα. Στις αρχές του αιώνα μας ένα συγχρονο αμερικανικό εργοστάσιο παρήγαγε σε μια ημέρα τόσο ατσαλι όσο πριν από 50 χρόνια σε διάστημα ενός έτους. Στα συγχρονα εργοστάσια χαλυβουργίας οι μηχανές και οι υπολογιστές παίζουν πρωταρχικό ρόλο στην διαδικασία της παραγωγής. Κανείς πλέον από τους εργατες δεν ερχεται σε άμεση επαφή με το ατσαλι. Οι εργασίες είναι σχεδόν τελείως αυτοματοποιημένη με αποτέλεσμα η παραγωγή του ελασματοποιημένου χαλυβα να γίνεται σε διάστημα μόλις μιας ώρας. Η ίδια διαδικασία σε ένα παλιό χαλυβουργείο διαρκούσε γύρω στις 12 ημέρες.

Η απασχόληση στην χαλυβουργία έχει επηρεαστεί και από την εμφάνιση των μινι εργοστασίων. Αυτά τα καινούρια ηλεκτρονικά και αυτοματοποιημένα σε

μεγαλο βαθμο χαλυβουργια χρησιμοποιουν καμινια βολταϊκου τοξου για την μετατροπη των υπολειμματων του χαλυβα σε συρματινες βεργες. Με πιο φθηνη λειτουργια αυτα τα εργοστασια απο τα μεγαλα χαλυβουργια παραγουν ιδη το 1/3 του χαλυβα στις Ηνωμενες Πολιτειες.

Η ολο και μεγαλυτερες αυτοματοποιησεις στην χαλυβουργια εχει αφησει χιλιαδες εργατες ανεργους. Το 1980 η United States Steel, η μεγαλυτερη χαλυβουργια στις Ηνωμενες Πολιτειες απασχολουσε 120000 εργατες ενω το 1990 με την ιδια σχεδον παραγωγη απασχολουσε μονο 20000. Απο το 1979 – 1990 οι θεσεις εργασιας στην χαλυβουργια μειωνονταν κατα μεσο ορο 1.7% το χρονο. Αυτη η πτωση αναμενεται να ειναι ακομη μεγαλυτερη, φθανοντας εως και το 14% απο σημερα εως και την πρωτη δεκαετια του επομενου αιωνα.

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ο τομεας παροχης υπηρεσιων απορροφα τις απωλειες σε θεσεις εργασιας των κλαδων της βιομηχανιας. Αυτο ομως εχει αρχισει να αλλαζει πλεον καθως οι νεες τεχνολογιες πληροφορικης εισβαλουν και στον τομεα αυτο, αυξανοντας την παραγωγικοτητα και μειωνοντας τις θεσεις εργασιας. Η τεχνολογια

προχωραει τοσο πολυ ωστε οι εταιριες να μπορουν να απολλουν περισσοτερους υπαλληλους απο αυτους που χρειαζεται να προσλαβει για να εφαρμοσουν τις νεες τεχνολογιες ή να υποστηριζουν τις αυξανομενες πωλησεις τους.

Η AT&T ανακοινωσε προσφατα οτι προκειται να αντικαταστησει περισσοτερους απο 6000 τηλεφωνητες και τηλεφωνητριες στην υπηρεσια των υπεραστικων κλησεων με κομπιουτερ που εχουν την δυνατοτητα να αναγνωριζουν την ανθρωπινη φωνη. Εκτος ομως απο την απολυση του 2/3 των υπαλληλων της , η εταιρια προσθεσε οτι θα κλεισει 31 απο τα γραφεια της σε 11 πολιτειες και θα μειωσει κατα 400 τις διευθυντικες θεσεις. Οι νεοι αυτοι τηλεφωνητες εχουν επιτρεψει στην AT&T να ανταποκρινεται σε 50% περισσοτερες τηλεφωνικες κλησεις με 40% λιγοτερους υπαλληλους. Απο το 1950 εως το 1980 η εταιρια απελυσε περισσοτερους απο 140000 υπαλληλους σε ολη την χωρα.

Οι νεες τεχνολογικες καινοτομιες ειναι μεταξυ αλλων τα καλωδιακα δικτυα απο οπτικες ινες, τα συστηματα ψηφιακων μεταλλακτων, η ψηφιακη μεταδοση δορυφορικης επικοινωνιας και αυτοματοποιησης των γραφειων εχουν αυξησει την παραγωγικοτητα στον τομεα της τηλεφωνιας ανα υπαλληλο σε ενα ποσοστο 5,9% ετησια. Ολα αυτα εχουν ως συνεπεια την μειωση των θεσεων εργασιας σε ολους τους τομεις της τηλεφωνιας.

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές που έχουν την δυνατότητα να καταλαβαίνουν την ανθρώπινη ομιλία, να διαβάζουν κείμενα και να εκτελούν καθήκοντα, πράγματα τα οποία άλλοτε έκαναν άνθρωποι, δείχνουν ότι στη νέα εποχή ο τομέας της παροχής των υπηρεσιών, θα εξουσιάζεται ολο και περισσότερο από τον αυτοματισμό.

Στον τραπεζικό και ασφαλιστικό κλάδο τώρα έχουν ήδη αρχίσει να παρατηρούνται οι αλλαγές της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης. Συγκεκριμένα στις Ηνωμένες Πολιτείες ο αριθμός των τραπεζών θα μειωθεί κατά 25% μέχρι το 2000, ενώ περισσότεροι από το 20% των τραπεζικών υπαλλήλων θα χάσουν τις δουλειές τους.

Οι αυτοματες ταμειακες μηχανες που έχουν κάνει την εμφάνισή τους στην ζωή μας και έχουν εγκατασταθεί σε όλες σχεδόν τις τραπεζές μειώνουν σημαντικά τον αριθμό των ταμειών. Οι αυτοματες μηχανες μειώνουν τον χρόνο συναλλαγής είναι διαθέσιμες όλο το 24 ωρο και λειτουργούν με μικρότερο κόστος από τους ταμίες. Ένας ταμίας μπορεί να χειριστεί το πολύ 200 συναλλαγές την ημέρα και εργάζεται 40 ώρες την εβδομάδα, ενώ, δικαιούνται και διακοπές να κάνει και διαλείμματα. Μια αυτοματη μηχανή όμως μπορεί να χειριστεί 2000 συναλλαγές την ημέρα εργάζεται 200 ώρες την εβδομάδα και δεν χρειάζεται ούτε διαλείμματα ούτε διακοπές.

Ενας άλλος κλάδος που περνάει γρήγορα στην νέα εποχή της πληροφορικής είναι και ο ασφαλιστικός. Με το παλιό σύστημα επεξεργασίας ασφαλιστηρίων απαιτούνταν 30 διαφορετικά στάδια στα οποία εμπλεκόνταν 5 τμήματα και 19 υπαλλήλοι. Οι περισσότερες αιτήσεις αποζημίωσης χρειαζόνταν πάνω από 20 ημέρες για να διεκπεραιωθούν, παρ'όλο που οι πραγματικοί χρόνοι εργασίας ήταν λιγότερο από 20 λεπτά. Με την βοήθεια των σύγχρονων ηλεκτρονικών υπολογιστών μια ασφαλιστική εταιρία μπορεί να αναθέσει την διεκπεραίωση μιας αίτησης σε έναν μόνο υπάλληλο ο οποίος χρειάζεται μόνο λίγες ώρες. Έτσι η τελική απάντηση χρειαζόταν μόνο δύο έως πέντε ημέρες. Πρωτοπόρος σε αυτούς τους τομείς ήταν η αμερικανική ασφαλιστική εταιρία Mutual Benefit Lite, (MBL), η οποία μπόρεσε να απολύσει 100 υπαλλήλους, ενώ με μειωμένο προσωπικό που είχε πλέον μπόρουσε να διεκπεραιώνει τον διπλάσιο όγκο αιτήσεων από πριν.

Οι φορητοί ηλεκτρονικοί υπολογιστές επιτρέπουν στους πρακτορές να απαντούν στις ερωτήσεις των πελατών, να συμπληρώνουν ασφαλιστήρια και να διεκπεραιώνουν αιτήσεις αποζημιώσεων επιτόπου, αποφεύγοντας τις καθυστερήσεις που θα είχαν αν αυτό το έκαναν μέσω πρακτορείων και κεντρικών γραφείων.

ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

οι αλλαγές που σημειώνονται σε τραπεζικό και ασφαλιστικό κλάδο επηρεάζουν και αναπροσδιορίζουν όλες τις πτυχές της υπαλληλικής εργασίας στον τομέα παροχής υπηρεσιών. Η μεταμορφωση πλέον του παραδοσιακού γραφείου από ένα χαρτοβασιλείο σε μια επιχείρηση ηλεκτρονικής επεξεργασίας είναι πραγματικότητα. Το ηλεκτρονικό γραφείο το χωρίς χαρτιά πλέον είναι ο άμεσος στόχος των επιχειρήσεων. Σήμερα καθώς η παγκόσμια οικονομία περνάει στην γ βιομηχανική επανάσταση το γραφείο εξελίσσεται για να μπορεί να ελεγχεί και να συντονίζει την ροή των οικονομικών δραστηριοτήτων. Αυτό το νέο ηλεκτρονικό γραφείο, θα αφήσει ανεργούς εκατομμύρια υπαλλήλους ως το τέλος αυτής της δεκαετίας.

Το 1993 η Microsoft, από κοινού με 50 άλλες πολυεθνικές εταιρίες μεταξύ άλλων η Hewlett-Packard, Canon, Compaq ανηγγείλε την δημιουργία μιας κοινοπραξίας που θα ενσωματώνει όλα τα υπάρχοντα συστήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών σε ένα μόνο δίκτυο. Αυτή η προσπάθεια έχει σαν σκοπό να οδηγήσει τις επιχειρήσεις στην εποχή του ψηφιακού ηλεκτρονικού γραφείου. Στο πολύ κοντινό μέλλον οι εταιρίες θα μπορούν να λαβαίνουν ηλεκτρονικές επιστολές , να τις καταχωρούν σε ένα κεντρικό κομπιούτερ , να τις αρχειοθετούν να τις εκτυπώνουν

σε πολλά αντιγραφα, να τις συρραπτουν και να τις στέλνουν εκεί που θέλουν χωρίς να τις αγγίζει ούτε μια φορά το ανθρώπινο χέρι.

Η Microsoft, επεξεργάζεται ένα ηλεκτρονικό σύστημα, το οποίο θα επιτρέπει σε ένα διοικητικό στελεχος να παίρνει γραπτή αναφορά μαζί του σε ταξίδια. Θα μπορεί να κάνει τις επιθυμητες αλλαγές και προσθήκες και στην συνέχεια θα μπορεί να στείλει με fax την αναφορά στα κεντρικά γραφεία όπου εκεί μια άλλη μηχανή θα μπορεί να διαβάζει τις σημειώσεις του και θα ετοιμάζει ένα καθαρογραμμένο και διορθωμένο αντιγραφο, για να το διαβιβάσει ηλεκτρονικά σε υπαλλήλους, προμηθευτές και πελάτες.

Αν και ακόμη στο στάδιο της διαμορφώσεως η γ βιομηχανική επανάσταση έχει σαν αποτέλεσμα τον παραγκωνισμό δεκάδων εκατομμυρίων εργαζομένων στους τομείς της γεωργίας, βιομηχανίας και της παροχής υπηρεσιών. Οι νέες τεχνολογίες έχουν χαραξει τον δρόμο για μια ανασυνδεση του παγκοσμίου οικονομικού συστήματος, με συνεπεία την μείωση του εργατικού δυναμικού που χρειάζεται για την παραγωγή αγαθών και την παροχή υπηρεσιών.

Και αυτή δεν είναι παρα μόνο η αρχή μιας τεχνολογικής αλλαγής που κάνει ολο και μεγαλυτερους αριθμους εργαζομενων στην παγκοσμια οικονομια περιττους και ακαταλληλους, στο μελλον προηγμενες ηλεκτρονικες μηχανες, ρομποτ, υψηλης τεχνολογιας και ενοποιημενα ηλεκτρονικα δικτυα σε ολον τον

κοσμο, θα εισβαλλουν ολο και περισσοτερο στην οικονομια, αφηνοντας λιγοτερο χωρο για την αμεση ανθρωπινη συμμετοχη, στην παραγωγη, διακινηση και πωληση αγαθων και στην παραγωγη υπηρεσιων.

ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Είναι πλέον βεβαιο ότι η ανεργία στα κρατη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης(Ε.Ε), αλλά και στην χώρα μας , χαρακτηρίζεται από τις αυξανόμενες τάσεις της.

Συμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η ανεργία στην Ε.Ε έχει ξεπερασει το 10% του εργατικού δυναμικού ,ενώ και 20.000.000 ανθρωποι περιπου στις δωδεκα χωρες μέλη είναι ανεργοι.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα με την ανεργία , το αντιμετωπιζουν οι ηλικιες από 25 ετων και κατω. Αρα η ανεργία εξελισσεται σαν το κεντρικο πρόβλημα στην δεκαετια του 1990 στην Ε.Ε*.Επισης η μακ-ροχρονια ανεργια εξακολουθει να αυξανεται,με συν-επεια το μισο και πλέον των ανεργων,να είναι αν-εργοι πανω από ένα ετος.Με ιδιαιτερη εμφαση σε απομακρυσμενες αγροτικες περιοχες και παρακμαζουσες βιομηχανικες περιοχες.

Η αυξηση της ανεργιας στην χωρα μας είναι κυριως αποτελεσμα δυο παραγοντων.α)Της οικονομικης κρισης, της επενδυτικης υφεσης της εισαγωγης νεας τεχνολογιας, και των απολυσεων(210.000 το 1996).β)Της συνεχιζομενης περιοριστικης οικονομικης πολιτικης που ακολουθειται μεσα από προγραμματα σταθεροποιησης,αυξανοντας την υφεση της Ελληνικης οικονομιας.

*βλ Σελ31 Ανεργια Μυθοι Και Πραγματικοτητα. {Δ Κατσοριδας}

Εάν λαβουμε υπ'οψιν μας και τις επιπτώσεις για την απασχοληση από την τηρηση των ορων της Συνθηκης του Μαστριχ,τοτε τα νεα για την χωρα μας είναι ιδιαιτερα δυσσοιωνα.Εκτιμαται ότι για να επιτυχει η Ελλαδα τους ορους της Συνθηκης,συμφωνα με εκθεση της Επιτροπης Απασχολησης του Ευρωπαϊκου Κοινοβουλιου,θα πρεπει να εχει μηδενικους αριθμους αναπτυξης και στον ιδη υπαρχοντα αριθμο ανεργων(430.000 περιπου)θα πρεπει να προστεθουν άλλες 300.000 ανεργοι, με αποτελεσμα η ανεργια να κινηθει σε πολύ υψηλα επιπεδα(750.000 ατομα περιπου).

Συμφωνα με τον Κ. Μαρξ, τρεις είναι οι παραγοντες που καθοριζουν την αυξηση η την μειωση της απασχολησης.1)Ο ρυθμος εκμηχανισης που εκφραζει την ταχυτητα ,με την οποια η εργασια υποκαθισταται από τις μηχανες.2)Ο ρυθμος συσσωρευσης κεφαλαιου που εκφραζει την ταχυτητα με την οποια πραγματοποιουνται επενδυσεις.3)Οβαθμος χρησιμοποιοησης του παραγωγικου δυναμικου.Απο το 1990 εως και σημερα στην Ελλαδα ολοι οι παραγοντες που καθοριζουν την απασχοληση είναι δυσμενεις.Αρα μετα το 1990 η απασχοληση μειωνεται ,διοτι .1)Η εκμηχανιση συνεχιζεται με αξιοσημειωτους ρυθμους.2)Οι επενδυσεις αυξανονται με αργους ρυθμους.3)Ο βαθμος χρησιμοποιοησης των μηχανων μειωνεται.

Ακομη οσον αφορα τον τεχνολογικο εκσυγχρονισμο που θελουμε να πιστευουμε οτι θα μας βγαλει απο την κριση, αυτος μειωνει καθαρα την απασχοληση.

Για παραδειγμα στην ελληνικη τσιμεντοβιομηχανια,οι επενδυσεις ειναι συμφωνες με της Ευρωπης.Αρα προβλεπουν την εισαγωγη εξαιρετικα αυτοματοποιημενων παραγωγικων μεθοδων ,την βελτιωση των μεθοδων φορτωσης και διακνησης του προϊοντος.Αποτελεσμα των επενδυσεων αυτων που θα εφαρμοστουν αμεσα,θα ειναι η μειωση των θεσεων εργασιας.Συμφωνα με εκτιμησεις στελεχων του τεχνικου τμηματος,οι σημερινες εγκαταστασεις μπορουν να λειτουργουν παραγωντας 20% περισσοτερο με τα 2/3 του προσωπικου.Η προβλεψη στον τομεα αυτο ειναι οτι τα αμεσως επομενα χρονια το προσωπικο θα μειωθει κατα 10% συνολικα περιπου.Ορισμενες ειδικοτητες του κλαδου θα εξαφανιστουν και την θεση τους θα παρουν τμηματα που θα εχουν λιγοτερους υπαλληλους και που θα ασχολουνται με την ηλεκτρονικη παρακολουθηση της παραγωγης.

ΜΕΡΟΣ Δ

Η ΑΥΓΗ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ.

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Οι δυνάμεις της οικονομίας της αγοράς ξεπερνούν τις πολιτικές ηγεσίες και δεν έχουν καμία ηθική και κανένα συναίσθημα. Ακόμη και, στα ανώτερα κλιμακία εκεί που γίνεται το παιχνίδι, δεν έχουν να λογοδοτήσουν για τις επιτυχίες ή τις αποτυχίες τους.

Δεν συναντούν εμπόδια, εκτός από αυτά που στήνουν οι ανταγωνιστές τους. Αυτά τα, ιδιωτικά υπερεθνικά οικονομικά δίκτυα κυριαρχούν λοιπόν ολόκληρο και ποιο πολύ επί των κρατικών* εξουσιών. Αποτελούν λοιπόν κάτι σαν έθνος υπεράνω των εθνών και των θεσμών, και ελέγχουν τα οικονομικά δρώμενα κυρίως μέσω σημαντικών οικονομικών οργανισμών, όπως η Παγκόσμια Τραπεζα, το ΔΝΤ (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο) ή ο ΟΟΣΑ (Οργάνωση Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτυξίας).

Ένα παράδειγμα» οι ιδιωτικές οικονομικές δυνάμεις διαχειρίζονται τα χρέη των κρατών και επομένως ελέγχουν τα ίδια τα κράτη αυτά. Τα κράτη δε δεν δισταζουν να μετατρέπουν τα χρέη των προστατών τους σε δημοσία χρέη και άρα να αναλαμβάνουν την πληρωμή τους. Τα χρέη αυτά πληρώνονται λοιπόν, από τους ίδιους τους πολίτες. Έτσι λοιπόν βλέπουμε την ιδιωτική οικονομία να έχει πλήρη ελευθερία που μεταφράζεται σε νομιμοποιημένες παραβασίες των νόμων.

Ο κατηφορός είναι ιλιγγιώδης. Η αγωνία της χαμένης εργασίας υπάρχει σε όλες τις κοινωνικές βαθμίδες.

* βλ Σελ 50 οικ/κη φρικη {Viviane Forrester}

Το αποτέλεσμα είναι η απώλεια της ισοροπίας και η ταπεινώση. Τα στελέχη υποφέρουν ,μερικές φορές το ίδιο με τους λιγότερο ειδικευμένους εργαζομένους. Όλα γίνονται αβεβαια,ακομη και η κατοικια.Θεωρουνται προνομιουχοι εκεινοι που εχουν εστω και μια κακοπληρωμενη εργασια.

Ο διασημος οικονομολογος,συγγραφεας,καθηγητης στο πανεπιστημιο Κολουμπια,Εντμουντ Φελπς,μας περιγραφει με χαρακτηριστικο τροπο την κατασταση στις Ηνωμενες Πολιτειες.Συμφωνα με τον Φελπς,ο ιδανικος ανθρωπος τον οποιο θελει ο ΟΟΣΑ<Ο Αμερικανος μισθωτος που μενει ανεργος πρεπει να βρει οσο γινεται πιο γρηγορα δουλεια.Τα κοινωνικα επιδοματα είναι πολυ μικρα σε σχεση με τον μισθο του και χορηγουνται για εξι μηνες το περισσοτερο.Πρεπει να βρει μια δουλεια εστω και αν δεν αντιστοιχει σε αυτο που αναζητα.Ετσι οι ανεργοι αν δεν καταφερουν να βρουν εστω και μια μερικη απασχοληση είναι πολυ πιθανο να ναγκαστουν να καταφυγουν σε αλλες δραστηριοτητες.Όπως επαιτεια ,μικροεμποριο και διακνηση ναρκωτικων.Το θεμα είναι ότι ξερουμε ότι αυτο που λειπει δεν είναι οι ανθρωποι που αναζητουν δουλεια.Είναι οι θεσεις εργασιας.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΩΡΩΝ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όλο και μεγαλύτερος αριθμός ηγετών, εργατικών σωματείων και οικονομολογών σε όλο τον κόσμο τώρα ωθεί ενεργά, το αίτημα για μια μικρότερης διάρκειας εργασίμη εβδομάδα. Από το 1993 η Φολξβαγκεν, μια από τις μεγαλύτερες αυτοκινητοβιομηχανίες της Ευρώπης, ανακοίνωσε την προθεση της να εφαρμοσει μια εργασίμη εβδομάδα τεσσαρων ημερων για να σωθουν 31000 θέσεις εργασιας, οι οποίες διαφορετικά θα χανονταν από τον σκληρο παγκοσμιο ανταγωνισμο και την εφαρμογη των νεων τεχνολογιων που θα ανεβαζαν την παραγωγικότητα κατά 23%. Οι εργαζομενοι δεχθηκαν το προγραμμα της διοικησης κανοντας ετσι την φολξβαγκεν την πρώτη πολυεθνικη που εφαρμοζε μια εργασίμη εβδομάδα τριαντα ωρων. Αν και οι αποδοχες θα μειωνονταν κατά 20%, η χαμηλότερη φορολογία συν τον υπολογισμο των επιδοματων χριστουγεννων και διακοπων με βαση ολο τον χρόνο εργασιας, αναμενονταν οτι θα μειωναν καπως το πληγμα. Η ιδεα για μικρότερης διάρκειας εργασίμη εβδομάδα αρχισε να εξαπλωνεται σιγα-σιγα σε ολοκληρη την ευρωπη. Στην Ιταλια τα συνδικατα εριχναν το συνθημα <<δουλεψτε λιγοτερο και θα δουλεψουμε ολοι >>. Στην Γαλλια ο προεδρος Φρανσουα Μιτεραν ειχε εκφρασει θετικα για την ιδεα της μικρότερης εργασίμης εβδομάδας. Το ιδιο και ο

Μισελ Ροκαιρ, υποψηφιος του σοσιαλιστικου κομματος για την προεδρια το 1995.

Παρομοια πειραματα μικροτερης διαρκειας εβδομαδιαιας εργασιας εχουν γινει απο εταιριες, οπως η Hewlett-Packard και η Digital. Στις εγκαταστασεις της Hewlett στην Γκρειομηλ, εφαρμοστηκε η εβδομαδα των τεσσαρων ημερων, αλλα το εργοστασιο λειτουργουσε ολο το εικοσιτετραωρο επι εφτα ημερες την εβδομαδα. Οι 250 υπαλληλοι εργαζονται σημερα 26 ωρες και 50 λεπτα την εβδομαδα στην νυχτερινη του βαρδια, 35,5 ωρες στην απογευματινη τους και 34 ωρες και 40 λεπτα στην πρωινη. Εχουν τις ιδιες αποδοχες οταν δουλευουν 37.5 ωρες εβδομαδιαια, παρα το γεγονος οτι εργαζονται κατα μεσο ορο σχεδον εξι ωρες λιγοτερο. Η επιπλεον αμοιβη ηταν το κινητρο προς τους υπαλληλους να ακολουθησουν το νεο ωραριο εργασιας. Το εργοστασιο της Γκρενομπλ εχει τριπλασιασει την παραγωγη του.

Η Digital εφαρμοσε ενα διαφορετικο προγραμμα. Προσφερε στο προσωπικο της μια εργασιμη εβδομαδα, τεσσαρων ημερων αλλα με μειωση 7% των αποδοχων απο τους 4000 υπαλληλους, οι 530 δηλαδη πανω απο το 13% διαλεξαν το τετραημερο. Ετσι σωθηκε ενενηντα θεσεις εργασιας που θα καταργουνταν λογω του επανασχεδιασμου.

Το Ευρωπαϊκο Κοινοβουλιο εχει υποστηριξει τις πρωτοβουλιες της κοινοτητας που εγγυωνται βραχυπροθεσμα μια σημαντικη μειωση των ημερησιων, εβδομαδιαιων ή ετησιων ορων εργασιας για να

επιβραδυνθει και στην συνεχεια να σταματησει τελειως η ταση προς μια μεγενθυνομενη ανεργια.

Η θεωρια για μικροτερη εργασιμη εβδομαδα εχει αρχισει να ακουγεται και στην ιαπωνια που αποτελει εδω και πολυ καιρο τον προμαχωνα στον τομεα της βιομηχανικης εργασιας. Η διαρκεια της εργασιμης εβδομαδας μειωνεται σταθερα στην ιαπωνια, τις τρεις τελευταιες δεκαετιας. Αυτο εχει να κανει με τις εντυπωσιακες αυξησεις της παραγωγικοτητας και της οικονομικης μεγενθησης.

Ιαπωνες οικονομολογοι και μεγαλοεπιχειρηματιες θεωρουν οτι ειναι αναγκαιος ο περισσοτερος ελευθερος χρονος για να τονωθει η οικονομια και να μπορουν οι Ιαπωνες εργαζομενοι να αγοραζουν περισσοτερα αγαθα. Τελευταιες ερευνες δειχνουν οι Ιαπωνικες εταιριες απασχολουν 2 εκατομμυρια περισσοτερους εργαζομενους απο οτι χρειαζονται, κανοντας ετσι αναγκαια την μειωση της εργασιμης εβδομαδας.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ

Την εποχη που η παγκοσμια οικονομια υψηλης τεχνολογιας αναπτυσσεται ολο και λιγοτεροι εργαζομενοι θα εχουν καποιο ρολο να διαδραματισουν στην παραγωγη αγαθων και την παροχη υπηρεσιων. Ετσι θα χρειαζεται η αφοκρεμα επιχειρηματιων, διοικητικων στελεχων, ελευθερων επαγγελματιων και τεχνικων για να διευθυνουν την οικονομια του

μελλοντος. Η αγοραστικη αξια της εργασιας μειωνεται και θα συνεχισει να μειωνεται.

Μια παρομοια σμικρυνση υφισταται και ο ρολος των κυβερνησεων. Οι πολυεθνικες εταιριες εχουν αρχισει να επισκιαζουν την δυναμη των κρατων. Οι διεθνεις επιχειρησεις ασκουν εναν μεγαλο ελεγχο σε οικονομικους τομεις και αγορες. Σημερα η επικοινωνια και η πληροφορια αποκτουν μεγαλυτερη σημασια απο τους ορυκτους πορους , την ενεργεια και την εργασια. Κατα αυτην την εννοια η στρατιωτικη ισχυς των Κρατων-Εθνων χανει την δυναμη της. Η πληροφορικη, οι επικοινωνιες και οι πρωτες υλες της υψηλης τεχνολογιας δεν αντιλαμβανονται τα φυσικα συνορα.

Οι μεγαλες διεθνεις επιχειρησεις δεν περιοριζονται σε καποια συγκεκριμενη κοινοτητα ουτε δινουν λογο πουθενα. Αποτελουν εναν νεο πολιτικο θεσμο με τεραστια ευελιξια, που τους επιτρεπουν να μεταφερουν παραγωγη και αγορες ευκολα και γρηγορα, απο τον ενα τοπο στον αλλον, ελεγχοντας αποτελεσματικα τις εμπορικες υποθεσεις ολων των χωρων. Πραγμα που τα εθνη – κρατη ειναι πολυ αργα στον φυσικο τους χωρο για να παρακολουθησουν τις νεες εξελιξεις.

Η αλλαγη στην σχεση μεταξυ κυβερνησεων και εταιριων γινεται ολο και πιο φανερη με την υπογραφη νεων διεθνων εμπορικων συμφωνιων, που αφαιρουν ολο και περισσοτερη πολιτικη δυναμη απο τα κρατη και την προσθετουν στις πολυεθνικες. Η γενικη συμφωνια δασμων και εμποριου, η συμφωνια του

ΜΑΑΣΤΡΙΧ και η βορειοαμερικανικη συμφωνια ελευθερων συναλλαγων (NAFTA) ειναι χαρακτηριστικο δειγμα απο αυτες και ενα σημαδι της μεταβασης προς την παγκοσμια οικονομια.

Αρκετοι πολιτες απο διαφορες χωρες εχουν διαμαρτυρηθει, κατεβαινουν στους δρομους κατα την διαρκεια της υπογραφης αυτων των εμπορικων συμφωνιων, επειδη φοβονται πως οτι εχουν κερδισει νομοθετικα με σκληρους αγωνες στα προτυπα της εργασιας, την προστασια του περιβαλλοντος και τους κανονισμους υγειας, θα χαθουν καταω απο την πιεση των πολυεθνικων για τον παγκοσμιο ελεγχο της οικονομιας.

Στην δεκαετια που διανουμε και σε αυτες που θα ακολουθησουν η πτωτικη πορεια της αγορας και του δημοσιου θα επηρεασει τις ζωες χιλιαδων εργαζομενων κατα δυο τροπους. Οσοι συνεχιζαν να εργαζονται θα δουν την εβδομαδιαια εργασια τους να μειωνεται και τον ελευθερο χρονο να αυξανεται. Αντιθετα οι ολο και περισσοτεροι ανεργοι και αυτοαπασχολουμενοι θα συνεχιζουν να δουλευουν κοινωνικα και οικονομικα. Αναγκαστικα θα στραφουν στην παραοικονομια για να επιβιωσουν. Αλλοι θα γινουν κλεφτες και απατεωνες. Το εμποριο των ναρκωτικων και η πορνεια θα συνεχισουν να εχουν ανοδικη πορεια αφου τα κρατη-εθνη περισσοτερο ασχολουνται με την καταστολη και οχι με την προληψη.

Η πορεια αυτη των περισσοτερων βιομηχανικων χωρων ειναι αναστρεψιμη. Ολοι αυτοι οι ανεργοι και

οι υποαπασχολούμενοι θα μπορούσαν να διοχετεύσουν την ενέργεια τους στην δημιουργία χιλιάδων τοπικών κοινοτήτων και την ίδρυση μιας τρίτης δύναμης που θα ακμασει ανεξαρτήτως από την αγορά και τον δημοσιο τομέα.

Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ.

Ο τρίτος τομέας, είναι επίσης γνωστός ως ανεξάρτητος ή εθελοντικός εκεί όπου ο ελεύθερος χρόνος του ατόμου αντικαθιστά την πώληση της εργασίας που διεπεί τις εργασιακές σχέσεις σήμερα. Σήμερα που το κράτος και η αγορά αρχίζουν να χάνουν σημαντικά από την εργασιακή τους δύναμη, ο τρίτος τομέας είναι ευκαιρία να αναγεννηθεί και να συμβάλει σημαντικά στην νέα εποχή.

Ήδη ο τομέας αυτός καλύπτει ολόκληρο το κοινωνικό φάσμα, από την φροντίδα της υγείας, την παιδεία και την έρευνα, τις καλές τέχνες, την θρησκεία. Στις Η.Π.Α οργανισμοί κοινωνικών υπηρεσιών βοηθούν ηλικιωμένους, τους προβληματικούς νέους, τους άστεγους, τους άπορους. Πολλοί Αμερικανοί προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους σε κρατικά νοσοκομεία και κλινικές για την φροντίδα των ασθενών. Άλλοι μαγειρεύουν και μοιράζουν φαγητό σε άστεγους και άπορους, άλλοι συμβουλεύουν προβληματικούς νέους, άλλοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα προγράμματα κατά των

ναρκωτικών και του αλκοολισμού, καποιοι ασχολουνται με την προστασια του περιβαλλοντος και την ατμοσφαιρικη ρυπανση.

Ετσι ενω ο τομεας των επιχειρησεων καλυπτει το 80% των οικονομικων δραστηριοτητων στις Η.Π.Α και ο κρατικος τομεας αλλο ενα 14% του ακαθαριστου εθνικου προιοντος, ο ανεξαρτητος τομεας συνεισφερει περισσοτερο απο 6% στην οικονομια και 9% στην εθνικη συνολικη απασχοληση. Υπηρχαν περισσοτεροι απο 1400000 μη κερδοσκοπικοι οργανισμοι στις Η.Π.Α που σκοπο εχουν την παροχη υπηρεσιων ή των αγωνα για εναν συγκεκριμενο σκοπο. Ο ορος μη κερδοσκοπικος οργανισμος εννοει οτι κανενα μερος των καθαρων κερδων, δεν πηγαινει προς οφελος μεμονωμενων ατομων ή ιδιωτων μετοχων. Οι περισσοτεροι απο αυτους τους οργανισμους δεν πληρωνουν φορους και οι δωρεες προς αυτους εκπιπτουν απο την εφορια. Η παροχη κοινωνικων υπηρεσιων ειναι μια πραξη βοηθειας, ειναι κατι που γινεται χωρις την προσδοκια του κερδους. Ειναι μια κοινωνικη συναλλαγη, με ωφελει και για τον ευεργετη και για τον ευεργετουμενο. Αρα οι κοινοτικες δραστηριοτητες διαφερουν ουσιαστικα απο αυτες της αγορας, οπου η συναλλαγη ειναι παντα υλικη και οικονομικη.

Ο τριτος τομεας ειναι ο τομεας που φροντιζει τις αναγκες και στηριζει τις ελπιδες εκατομμυριων ανθρωπων, που εχουν μεινει στο περιθωριο, και δεν

μπορούν να εξυπηρετηθούν ούτε από τον ιδιωτικό ούτε από τον δημοσιο τομέα.

Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

Αυτον τον αιωνα οι τομεις της ελευθερης αγορας και του δημοσιου θα παιξουν ολα και μικροτερη σημασια στην καθημερινη ζωη των ανθρωπων ολου του κοσμου. Το κενο που θα αφησουν θα καλυφθει ειτε απο την αναπτυξη και μεγαλυτερη συμμετοχη στον τριτο τομεα ειτε απο την αναπτυξη της εγκληματικοτητας. Αυτο ομως δεν σημαινει οτι οι δυο αλλοι τομεις θα εξαφανιστουν ολοτελα αλλα οτι η σχεση τους με την κοινωνια θα μεταβληθει ριζικα.

Παρα τα μεγαλα τεχνολογικα βηματα της τριτης βιομηχανικης καταστασης οι ανθρωποι θα συνεχιζουν να εργαζονται στην ελευθερη οικονομια για να επιβιωσουνε και οι ωρες εργασιας τους θα μειωνονται. Οι κυβερνησεις των περισσοτερων κρατων του κοσμου θα βρεθουν αντιμετωπες με ενα μεγαλο διλημμα για να αντιμετωπισουν την αυξηση των ανεργων ή την χρηματοδοτηση των μετρων καταστολης κατα της διογκωμενης εγκληματικοτητας ή την χρηματοδοτηση εναλλακτικων πορων απασχολησης στον τριτο τομεα.

Η παγκοσμιοποιηση της αγορας και ο μειωμενος ρολος των κρατων δειχνει πως οι ανθρωποι θα πρεπει

να οργανωθούν σε κοινότητες για να υπερασπίσουν τα συμφέροντα και να εξασφαλίσουν το μέλλον τους.

Ο τρίτος τομέας έχει παρουσιάσει μια εντυπωσιακή αύξηση τα τελευταία χρόνια και αρχίζει να ασκεί αποφασιστική επιρροή στην ζωή εκατομμυρίων πολιτών στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Στην Αγγλία υπάρχουν περισσότερες από 350000 εθελοντικές οργανώσεις, με συνολικό εισοδήμα που περιλαμβάνει 17 δισεκατομμύρια λίρες ή το 4% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος. Μια έρευνα που έγινε το 1990 έδειξε ότι το 39% του πληθυσμού συμμετείχε σε εθελοντικές εργασίες.

Στην Γαλλία ο τρίτος τομέας τώρα τελευταία έχει αρχίσει να αναπτύσσεται. Σε ένα μόνο από τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί περισσότεροι από 43000 εθελοντικοί συλλογοί. Η κοινωνική οικονομία καλύπτει σήμερα περισσότερο από το 6% της ολικής απασχόλησης στην γαλλία. Σε μια προσπάθεια της η Γαλλική κυβέρνηση να περιορίσει την ανεργία των νέων έθεσε σε εφαρμογή τα συλλογικά κοινωφελή έργα. Μα βάση αυτό το πρόγραμμα περισσότεροι από 350000 νέοι πληρώνονται για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στον κοινωνικό τομέα ή στο δημόσιο.

Στην Γερμανία η ανάπτυξη που παρουσιάζει ο τρίτος τομέας είναι ραγδαία, και μεγαλύτερη από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Τα τελευταία χρόνια οι εργασίες στον μη κερδοσκοπικό τομέα αυξάνονται, αντίθετα με το σύνολο της απασχόλησης που

μειώνεται. Σχεδόν το ένα τρίτο των μ.κ.ο της γερμανίας έχουν σχέση με εκκλησίες και θρησκευτικές οργανώσεις.

Στην Ιταλία ο εθελοντικός τομέας μέχρι την δεκαετία του 1970 είχε σχέση περισσότερο με την καθολική εκκλησία. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες, έχουν εμφανιστεί εξωθρησκευτικοί εθελοντικοί συλλογοί, οι οποίοι παίζουν ολο και πιο σημαντικό ρόλο στις αστικές κοινωνίες. Υπολογίζεται ότι πάνω από το 15,4% του ενήλικου πληθυσμού προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του σε συλλογούς κοινωνικού χαρακτήρα.

Και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ανθιση στον τομέα των εθελοντικών υπηρεσιών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ο συλλογός Ελπίδα με δραστηριότητες στην βοήθεια των παιδιών που πασχούν από καρκίνο ή το σώμα των εθελοντών δασοπυροσβεστών με σημαντικό έργο στην καταπολέμηση των πυρκαγιών και την προστασία των δασών. Ακόμη υπάρχουν προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ που βοηθούν αρκετούς ανέργους νέους να εργασθούν και να προσφέρουν.

ΕΛΠΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Οι αμοιβές για ένα κοινωνικό εισόδημα για την δημιουργία προγραμμάτων επιμορφωσης και εκπαίδευσης που θα έδιναν σε άνδρες και γυναίκες τα απαραίτητα εφόδια για την παροχή κοινωνικών

υπηρεσιων θα απαιτουσαν σημαντικα κρατικα κονδυλια. Αυτα τα κονδυλια θα μπορούσαν να εξοικονομηθουν απο την αντικατασταση των σημερινων υπηρεσιων κοινωνικης προνοιας με την απ'ευθειας αμοιβη ατομων που παρεχουν κοινωνικες υπηρεσιες.

Επισης κονδυλια θα μπορούσαν να βρεθουν απο την περιοχη επιχορηγησεων σε πολυεθνικες επιχειρησεις. Κεφαλαια θα μπορούσαν να αντληθουν και απο περικοπες αμυντικων προγραμματος.

Ολες αυτες ομως οι περικοπες ισως δεν θα ηταν αρκετες για να συγκεντρωθουν τα απαιτουμενα κεφαλαια για την παροχη ενος εισοδηματος σε αυτους που παρεχουν την υπηρεσια τους στον τριτο τομεα.

Μια λυση θα ηταν μεσω της φορολογιας. Με την εφαρμογη του φορου προστιθεμενης αξιας. Ενας φορος ο οποιος ιδη εφαρμοζεται στα περισσοτερα ευρωπαϊκα κρατη. Ο φορος προστιθεμενης αξιας ειναι ενας φορος που επιβαλλεται στην διαφορα της αξιας των εκροων καθε επιχειρησης και την αξια των εισροων της. Το βασικοτερο μειονεκτημα του φορου προστιθεμενης αξιας ειναι η αρνητικη του φυση. Ιδιως οταν επιβαλλεται σε ειδη βασικης αναγκης οπως ειναι τα τροφιμα, ο ρουχισμος, αποκτηση κατοικιων και ιατροφαρμακευτικη περιθαλψη. Γι'αυτο και πρεπει να επιβαλλεται σε μη ουσιωδη αγαθα και υπηρεσιες.

Ο τριτος τομεας αναπτυσσεται σε ολες τις ακρες του κοσμου η μεγαλη ανοδος του οφειλεται στην ολο και πιο μεγαλη αναγκη καλυψης του πολιτικου κενου

που αφησε πίσω της η απομακρυνση τοσο του ιδιωτικου οσο και του δημοσιου τομεα απο τις τοπικες κοινοτητες.

Οι χωρες ολου του κοσμου βρισκονται απο κοινου αντιμετωπες με την απειλη και τις ευκαιριες που φερνουν μαζι τους οι νεες τεχνολογιες. Οι πολυεθνικες εταιριες σπαζουν τα συνορα μεταξυ των κρατων και αλλαζουν την ζωη δισεκατομμυριων ανθρωπων καθως προσδοκουν την εισοδο τους σε νεες αγορες. Η ανεργια ομωσ ολο και περισσοτερο αυξανεται καθως εκατομμυρια εργαζομενοι αφηνουν την θεση τους σε αποτελεσματικότερα μηχανηματα.

Οι οργανωσεις του τριτου τομεα βιομηχανιων λειτουργουν σαν αλεξικεραυνα για την διοχετευση της ολο και μεγαλυτερης αγανακτησης και ανημποριας των ανεργων. Το αν ομωσ θα μπορεσει ο τριτος τομεας να αναπτυχθει με αρκετη ταχυτητα, για να προλαβει την απορροφηση ενος μεγαλου εργατικου δυναμικου ειναι ενα ερωτημα που αναμενει αναπαντητο. Ομωσ με την συρρικνωση της αγορας και την σμικρυνση του ρολου των κυβερνησεων στην καθημερινη ζωη των ανθρωπων, η κοινωνικη οικονομια αποτελει ισως την τελευταια και πιο μεγαλη ελπιδα ενος μεταβατικου πολιτισμου.

Οι πολιτικοι μας λενε και μας παρουσιαζουν την νεα εποχη και τον νεο κοσμο φτιαγμενο απο υψηλης τεχνολογιας πληροφορικης και ψηφιακης επικοινωνιας κυβερνοχωρους και εικονικες πραγματικοτητες, τεραστια αυξηση της παραγωγικοτητας και πολλα

υλικά πλούτη, μας λενε επισης οτι για να μπορεσουμε να πετυχουμε την εισοδο μας σε αυτο το νεο κοσμο θα ειναι η επιμορφωση και αποκτηση νεων ικανοτητων για τις πολλες ευκαιριες απασχολησης που θα εμφανιστουν στην αγορα. Ομως μια ειναι η αληθεια η αληθεια της ανεργιας, γεγονος αναμφισβητητο παρατηρειτε σε ολες τις αναπτυσσομενες χωρες του κοσμου και ιδιαιτερα στην πατριδα μας.

Ο δρομος που οδηγει σε μια οικονομια χωρις καθολου εργαζομενους ειναι ορατος. Το τελος της εργασιας θα μπορουσε να σημαινει την αρχη μιας μεγαλης κοινωνικης μεταμορφωσης. Το μελλον εξαρταται απο εμας και βρισκεται στα χερια μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Jeremy Rifkin. Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της. Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη 1996.
2. Viviane Forrester. Η οικονομική φρίκη. Εκδοτικός οργανισμός Λιβάνη. 1997
3. Φωτοπουλος Τ. Περιεκτική Δημοκρατία.
4. Μ. Χλετσος-Δ. Κατσωρίδας-Χ. Ναζακης-Η. Ιωακειμογλου-Α. Καραβασογλου. Ανεργία μύθοι και πραγματικότητα. Εναλλακτικές εκδόσεις 1998